

Morten Elsøe: De afgørende elementer i kritisk tænkning – og hvorfor det er så svært

Hvis vi skal ændre os hurtigt, er vi nødt til at have noget kognitiv fleksibilitet. Vi skal kunne finde ud af at ændre mening, når der kommer nye fakta på bordet, og situationen ændrer sig. Morten Elsøe, cand.scient. og sundhedsdebattør, forklarede elementerne i kritisk tænkning, hvorfor det er så svært, og hvordan vi øver os i at ændre holdning, når vi tager fejl.

”Bliv aldrig gift med dine holdninger.”

Hvad er kritisk tænkning?

Kritisk tænkning er metakognitive redskaber til at vurdere sandhedspåstande rationelt.

Eller, lidt mere mundret: Vi forholder os kritisk og vurderende til den information, vi får serveret. Det handler om at blive bevidste om, hvordan vi ræsonnerer.

3 elementer i kritisk tænkning

- 1) **Minimere bias.** Bias er fx, når en virksomhed siger ”sådan har vi altid gjort”.
- 2) **Minimere logiske fejlslutninger.** Vær fx bevidst om, at anekdoter ikke er lig med evidens, og at korrelation ikke er det samme som årsagssammenhæng.
- 3) **Probabilistisk epistemologi.** Altså erkendelsen af, at vurderinger af sandhed er vurderinger af sandsynlighed.

Hvorfor er det så svært?

Vi har ikke en mekanisme i os, der søger efter sandhed. Kritisk tænkning er ikke intuitivt – det er det modsatte af mavefornemmelse. Kritisk tænkning skal vælges aktivt til, og det kræver kognitiv overskud.

Så hvad gør man, når man i udgangspunktet ikke er motiveret for kritisk tænkning?

Mortens råd: Reager mindre, og reflekter mere.

Det er meget nemt at reagere på umiddelbare følelser. Men vi sparer ikke tid ved at reagere og tænke hurtigt. Vi sparer tid ved at tænke efter og træffe rigtige beslutninger.

Derfor er det så vigtigt at kunne ændre holdning

At ændre holdning føles omkostningstungt. Det gør ondt i egoet at have taget fejl. Men vi skal passe på med at forpligte os over for vores holdninger og overbevisninger. Vi kan komme til at sidde fast og forsvare noget, der er forkert. Hvis vi ikke kan ændre vores holdninger og konklusioner, kan vi ikke skabe forandringer.

Forslag til eksperiment: Gå hen til en, som du engang har fortalt noget, der var forkert – og indrøm, at du tog fejl.